

Alþingi
Erindi nr. Þ 131/1041
komudagur 11. 3. 2005

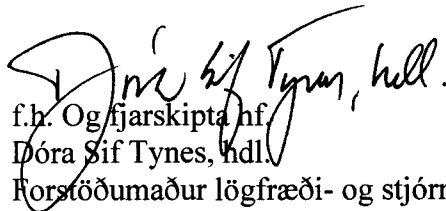
Efnahags- og viðskiptanefnd
b.t. Stefáns Árna Auðólfssonar, nefndarritara
Alþingi
150 Reykjavík

Reykjavík, 9. mars 2005.

Efni: Tillaga til þingsályktunar um endurskoðun á sölu Símans – þskj. 44.

Vísað er til bréfs yðar dags. 16. febrúar sl. Vinsamlegast móttakið hjálagt umsögn Og fjarskipta hf. um framangreinda tillögu.

Virðingarfyllst,

f.h. Og fjarskipta hf.
Dóra Sif Tynes, hdl.
Forstöðumaður lögfræði- og stjórnsýslusviðs

Umsögn Og fjarskipta hf. um tillögu til þingsályktunar um endurskoðun á sölu Símans

I. Inngangur

Óskað hefur verið umsagnar Og fjarskipta hf. (Og Vodafone) um tillögu til þingsályktunar um endurskoðun á sölu Símans. Í tillögunni segir nánar tiltekið að fela skuli ríkisstjórninni að endurskoða fyrirtælanir um sölu Símans með það að markmiði að tryggja eðlilega samkeppni á fjarskiptamarkaði og uppbyggingu á fjarskiptaneti landsins. Í því skyni verði grunnnet Símans skilið frá öðrum rekstri og tryggt að eignarhald þess verði til framtíðar óháð öðrum fyrirtækjum í fjarskiptaþjónustu.

Og Vodafone hefur undanfarið staðið fyrir auglýsingum um mikilvægi þess að grunnnet Símans verði aðskilið frá öðrum rekstri fyrirtækisins við sölu þess. Og Vodafone hefur þannig reynt að hrinda af stað umræðu um það lykilhlutverk sem eigandi grunnnetsins gegnir á íslenskum fjarskiptamarkaði. Ljóst er því að framangreind þingsályktunartillaga fellur að hugmyndum fyrirtækisins um hvernig megi best tryggja samkeppni á fjarskiptamarkaði.

II. Staða Grunnnetsins

Í dag háttar svo til á íslenskum fjarskiptamarkaði að aðeins einn aðili ræður yfir heildstæðu grunnneti er nær til landsins alls. Ljóst er því að eigandi grunnnetsins gegnir lykilhlutverki á fjarskiptamarkaðinum enda grundvallast nær öll virðisaukandi þjónusta á grunnnetinu. Að auki hafa raforkufyrirtæki líkt og Orkuveita Reykjavíkur í einhverjum mæli hafið ljósleiðaralagningu sem að einhverju leyti mun geta keppt við grunnnet Símans. Ólíklegt verður hins vegar að telja að slík ljósleiðaranet nái sömu útbreiðslu og grunnnet Símans, þ.e. tengingu heim í hús til meginþorra landsmanna. Aðgangur að grunnnetinu verður því eftir sem áður forsenda þess að fjarskiptafyrirtæki verði samkeppnishæf á markaði þar sem framboð á virðisaukandi þjónustu er sífellt að breytast. Til að mynda byggir dreifing á stafrænu sjónvarpsmerki með ADSL tækni á aðgangi að heimtaugum eða síðasta spölinum heim í hús landsmanna.

III. Reynsla nágrannaríkja

Í umræðu um mögulegan aðskilnað grunnnetsins frá annarri starfsemi Símans við sölu á fyrirtækinu hefur oft verið bent á að önnur Evrópuríki hafi ekki farið þessa leið við einkavæðingu. Telja menn þess vegna ekki ástæðu til að fara þessa leið hér á landi. Hins vegar hefur vantað umræðu um hver reynsla annarra Evrópuríkja hefur verið af einkavæðingu ríkissímafyrirtækja í einu lagi og hvaða áhrif hún hefur haft á samkeppni á markaði.

Í fyrsta lagi er rétt að líta til þess að einkavæðing fjarskiptafyrirtækja í ríkiseigu fór nokkuð fyrir af stað í Evrópu en hér á landi. Bretar riðu fyrst á vaðið með einkavæðingu BT á níunda áratugnum. Flest önnur Evrópuríki hófu einkavæðingafæri í kringum aldamótin síðustu. Á þeim tíma voru hugmyndir manna um þróun fjarskiptamála heldur aðrar en nú. Gengið var út frá því að samkeppni milli neta væri æskilegust og var því ekki talin ástæða til að skilja að þjónustu og net gömlu ríkisfyrirtækjanna. Töldu menn að kapalkerfi sem hafa töluverða útbreiðslu víðast hvar í Evrópu myndu fljótlega geta veitt grunnnetum fjarskiptafyrirtækjanna samkeppni en einnig voru miklar vonir bundnar við þráðlausar lausnir s.s. þriðju kynslóð farsíma. Röskum fimm árum síðar er hins vegar ljóst að þróunin hefur orðið heldur önnur. Þriðja kynslóð farsíma hefur ekki náð verulegri fótfestu. Ríkari áhersla er lögð á ADSL lausnir en gert var ráð fyrir, þannig að “gömlu” grunnnetin hafa í raun aukið vægi.

Í öðru lagi ber að hafa í huga að aðstæður hér á landi eru að mörgu leyti einstakar. Hér er einungis eitt heildstætt grunnnet er nær til þorra landsmanna og er það enn í eigu ríkisins. Aðstæður hér eru því frábrugðnar því sem annars staðar þekkest, t.d. má vísa til þess að í Noregi þar sem landfræðilegum aðstæðum svipar að nokkru til Íslands eru kapalkerfi er ná til 65% landsmanna. Þrátt fyrir að orkufyrirtæki hafi í einhverjum mæli ráðist í lagningu ljósleiðara í þéttbýli er þannig ekkert net sem telja má samkeppnisfært við grunnnetið.

Í þriðja lagi er vert að skoða hvaða reynslu menn hafa af einkavæðingu fjarskiptafyrirtækja í Evrópu. Í nýlegri skýrslu framkvæmdastjórnar ESB um evrópska fjarskiptamarkaðinn¹ kemur fram að enn séu fjarskiptafyrirtæki er áður voru í ríkiseigu í sterkri stöðu á fjarskiptamarkaðinum í krafti eignarhalds á grunnnetum. Breska fjarskiptaeftirlitið Ofcom stendur að gagngerri endurskoðun á reglum er varða breska fjarskiptamarkaðinn. Ofcom telur sterka stöðu BT er leiðir af eignarhaldi á grunnneti vera eina af stærstu samkeppnishindrunum á breska fjarskiptamarkaðinum. Í nýlegri skýrslu fjallar Ofcom um úrræði til þess að mæta þessum vandkvæðum. Þar veltir stofnunin upp þeim möguleika að óska eftir því við samkeppnisyfyrvöld að hefja rannsókn á stöðu BT á markaði með það fyrir augum að mæla fyrir um aðskilnað grunnnetsins.² Þá hafa keppinautar BT lagt ríka áherslu á skipulagsbreytingar innan fyrirtækisins þar sem rekstri grunnnetsins sé komið fyrir í sjálfstæðu fyrirtæki eða sjálfstæðri einingu hið minnsta, til að tryggja jafnt aðgengi að netinu.

Íslenska ríkið er í raun í einstakri stöðu til þess að tryggja jafnan aðgang að grunnnetinu. Eins og að framan greinir var ráðist í einkavæðingu evrópskra fjarskiptafyrirtækja í eigu ríkisins fyrir röskum fimm árum þegar væntingar manna til þróunar fjarskiptamarkaðar voru aðrar en nú. Eiga menn því ekki lengur þess kost að aðskilja grunnnet frá þjónustustarfsemi í krafti eignarhalds heldur þurfa að reiða sig á nýtilkomnar heimildir

¹ 10. skýrsla Framkvæmdastjórnarinnar um innleiðingu aðildarríkjanna á afleiddri löggjöf á sviði fjarskipta COM (2004) 759. Skýrsluna má nálgast á http://europa.eu.int/information_society/topics/ecom/doc/all_about/implementation_enforcement/annualreports/10threport/com20040759en.pdf.

² Sjá nánar http://www.ofcom.org.uk/consult/condocs/telecoms_p2/tsrphase2/?a=87101.

samkeppnislaga til þessa. Stjórnvöldum hér á landi er hins vegar í lófa lagi að koma á nauðsynlegum aðskilnaði milli þjónustu og nets í krafti núverandi eignarhlutar ríkisins.

IV. Uppbygging fjarskiptaneta – tækniframfarir

Ein af meginröksemdum stjórnvalda fyrir því að aðskilja ekki Grunnnetið og þjónustustarfsemi Landssímans við sölu á fyrirtækinu hefur verið sú að aðskilnaður þessa þátta hamli tækniframförum í fjarskiptum. Er þar vísað til þess að enginn hvati sé fyrir eiganda nets að stuðla að uppbyggingu og framþróun netsins nema hann veiti jafnframt á því þjónustu. Að sama skapi mætti hins vegar spyrja hvaða hvati sé fyrir eiganda nets sem lögum samkvæmt ber að selja keppinautum sínum aðgang að netinu að eyða fjármunum í uppbyggingu á netinu keppinautum sínum til góða. Og Vodafone telur frekari rök hníga til þess að eigandi nets sem hefur einungis tekjur af því að selja aðgang að netinu sjái sér hag í því að stuðla að uppbyggingu þess nets til þess að auka eftirspurn eftir aðgangi.

Eins og að framan greinir stendur breska fjarskiptaeftirlitið nú að gagnggerri endurskoðun á breskri fjarskiptalöggjöf. Meðal annars hafa keppinautar BT bent á að nauðsynlegt sé að koma netrekstri fyrirtækisins fyrir í sérstöku fyrirtæki til að tryggja uppbyggingu og tækniframfarir. Hafa menn þannig bent á að staða BT feli í sér óþolandi hagsmunaárekstra þar sem að fyrirtækið hafi bæði skyldum að gegna gagnvart hluthöfum sínum og keppinautum. Öll viðleitni BT til að byggja upp og bæta grunnnet sitt komi þannig keppinautum til góða sem fá þannig tækifæri til að auka markaðshlutdeild sína á kostnað BT og þar með hluthafanna. Og Vodafone telur stöðu Símans á íslenskum fjarskiptamarkaði fyllilega sambærilega stöðu BT á þeim breska og því einsýnt að sömu sjónarmið eigi hér við.